

Jumalateenistus Nõos P, 29.05.22 kell 11.00, *Exaudi*

Lektsioonid: Js 44:1–5; Jh 15:26–16:4

Pihikõne: Mt 12:32

Jutlus: Rm 8:12–17

Laulud: 200B (1–6); 129 (1–, 5); 398A (1–5); 394 (1–3)

Niisiis, vennad, et me oleme küll võlgased, kuid mitte oma loomusele, et peaksime loomuse järgi elama. Sest kui te oma loomuse järgi elate, siis te surete; kui te aga Vaimu abil ihu teod suretate, siis te elate. Sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed. Sest te ei ole saanud orjuse vaimu, et peaksite jälle kartma, vaid te olete saanud lapseõiguse Vaimu, kelles me hüüame: „Abba! Isa!“ Seesama Vaim tunnistab koos meie vaimuga, et me oleme Jumala lapsed. Kui me oleme aga lapsed, siis oleme ka pärijad, nii Jumala pärijad kui Kristuse kaaspärijad; ning kui me koos temaga kannatame, siis meid ka koos temaga kirgastatakse.

Lugedes kuulnud kirjakohta tuli mulle millegipärast meelde üks nõukogudeaegne mängufilm „See magus sõna – vabadus!“ Õigemini, mitte selle filmi sisu, sest olin selle valmimise (1972) ajal alles laps ja ka selle hiljem ekraanil nägemisest ei mäleta suurt midagi. Meelde tuli mulle selle filmi pealkiri, sest „vabadus“ on tõesti magus sõna.

Magus kõigi jaoks. Nii liberaalidele ja kommunistidele, kes selles Ladina-Ameerikas toimivas ja seal vändatud nõukogude filmis sõjaväelise riigipöörde all kannatavad. Kui ka rahvastele, kes nõukogude võimu all tegelikult kannatasid, olemata ei kommunistid ega liberaalid. Samuti ukrainlastele, kes täna (palju oma viimase saja-aastase eksistentsi jooksul vabadusest kõnelnud) venelaste agressiooni peatada ja tagasi lüüa püüavad.

„Vabadus“ on magus, kuid mitmetähenduslik sõna ja seda annab rakendada kõige vastandlikumate ideede ette.

Ka tänane kirjakoht, mis valmistab meid ette nädala pärast kättejõudvaiks nelipühadeks, kõneleb vabadusest. Küll mitte otsesõnu, aga küllap on vabadus apostel Pauluse mõttes, kui ta seda kõike kirjutab. Sest kellegi võlglane olemine on ju tavamõtlemise järgi vabaduse puudumine.

Seda aga, et meie kui ristiinimesed oleme võlgased, Paulus meie kirjakohta algul justnimelt väidab. Ta alustab aga retoorilises mõttes sellest, kelle võlgased ristiinimesed pole, ega ütle, kelle võlgased nad siis tegelikult on.

Meie teame, kelle võlgased on ristiinimesed. Oleme võlgased Jumala ees, kes on meie, patuste peale halastanud. Oleme võlgased Kristuse ees, kes on meie pattude pärast surnud. Oleme võlgased Püha Vaimu ees, kes meid, vaatamata meie südame tõrksusele, alati pühitseb.

Kuid see võlg pole mitte mingi selline võlg, mis meid orjastaks, vaid see võlg on tänuvõlg. Ja Paulus alustabki sellesama Rooma kirja 12. peatükki sellega, et kutsub ristiinimesi tooma Jumala suure halastuse pärast „oma ihud Jumalale elavaks, pühaks ja meelepäraseks ohvriks“, mislābi saab Jumalat mõistlikult teenida, teda alati kiita ja tänada. Seda olemegi kogunenud tegema täna siia pühakotta tulles.

Ristiinimene aga ei ole võlglane oma loomusele. Seda, mida Paulus selle mõttega silmas peab, saame ehk paremini mõista Rm 6:12jj abil: „Ärgu siis valitsegu patt kuningana teie surelikus ihus, nii et te tema himudele oleksite kuulekad. Äрге ka loovutage oma ihuliikmeid ülekohtu relviks patule, vaid loovutage end Jumalale nagu need, kes on saanud surnuist elavaks, ja oma ihuliikmed õiguse relviks Jumalale. Sest patt ei valitse enam teie üle, kuna te ei ole Seaduse, vaid armu all.“

Niisiis on Pauluse mõistes Patt personifitseeritud kuningas, kes püüab inimest valitseda tema sureliku ihu kaudu. Patt justkui väidab, et meie oma sureliku ihu kaudu peaksime olema talle midagi võlgu, nt seda, et oleme vabad. Vabad selles mõttes, et saame teha, mida meie hing ihaldab ja mitte ükski seadus ega võim meid ei kammitse.

On huvitav, et eestikeelset väljendit „mida hing ihaldab“ ei kasutata kõnekeeles tegelikult enamasti mitte hinge, vaid hoopis ihu jaoks. Sest teha seda, mida hing ihaldab, on ju võtta kuulda oma inimlikke vajadusi: süüa, juua, puhata, armastada, vihata, oma arvamus avaldada jne jne.

Paulus aga hoiatab meid üsna karmilt ja otsekoheselt Rm 8:13: „...kui te oma loomuse järgi elate, siis te surete“. Teisisõnu, kui me ei lakka võlgu olemast meid orjastavale Patule, siis ootab meid surm. Ja surm mitte tavapärasel mõttes, sest kõik inimesed peavad niikuinii surema. Vaid surm igavese lahuseoleku mõttes Jumalast. Ilmutusraamatus nimetatakse seda „teiseks surmaks“ ja võrreldakse Ilm 20:14 ja 21:8 tulejärvega.

Ega inimene ei suudakski teisiti elada kui oma loomuse järgi ja olla nõnda igavesti võlgu kuningas Patule. Seda teades hüüatabki Paulus meie kirjakohtade eelneva peatüki lõpus Rm 7:24: „Oh mind õnnetut inimest! Kes ostab mu lahti sellest surma ihust?“ Ja hüüatab, retooriliselt veelgi valjemini, juba järgmises salmis: „Aga tänu olgu Jumalale meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi!“

Niisiis on Jumal Jeesuse Kristuse läbi meie võla kuningas Patule kinni maksnud ja meil ei tarvitse enam teda orjata. Ega mõista vabadust nii nagu Patt tahab: meie ihulike mugavuste tagajana. Vaid Kristuse lunastussurm võimaldab meil olla vabad teisiti.

Selle teistsuguse vabaduse kingib Jumal meile Püha Vaimu läbi, keda nädala pärast kätte jõudvail nelipühil jälle tänada saame. 2Kr 3:17 ütleb Paulus: „Ent Issand on Vaim, ja seal, kus on Issand Vaim, on vabadus.“ Meie kirjakohtas nimetab Paulus seda vabadust lihtsalt eluks: „kui te aga Vaimu abil ihu teod suretate, siis te elate.“

Nii nagu vabadust, saab ka elu mõista mitut moodi. Elul ja elul on vahe. On isegi olemas kõnekäänd: „Sant ka elab, aga mis elu see on!“ See kõnekäänd seob elukvaliteediga tervise või ka jõukuse, kuid Paulus seob elukvaliteediga seotuse Jumalaga. Kvaliteetne on elu siis, kui see kulgeb koos Jumalaga. Ja selline elu on võimalik Pühas Vaimus.

Paulus ütlebki meie kirjakohtas: „Sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed.“ Niisiis on kvaliteetne elu võimalik Jumala perekonnas, mis pole muud kui kogudus, Kristuse ihu.

On kummaline, et need, kes kogudusse ei kuulu või on kogudusest eemale jäänud, peavad kogudust paigaks, mis takistab elamist. Tuleb ju teha oma igapäevast tööd ning neil päevil, mis jäävad töövabasse aega, nädalavahetustele ja pühadele, tuleb puhata. Koguduseelu ei võeta päris eluna, see on nagu mälestus minevikust, mis siis pakub huvi neile, kellele meeldib ajalugu, kuid mitte neile, kellele meeldib olevik ja tulevik.

Need inimesed aga, kes on kogudusse tulnud ja sinna pidama jäänud, on mõistnud, et tõeline elu on tegelikult koguduses. Mis on siis see, mille poolest elu koguduses ja väljaspool kogudust üksteisest erinevad?

Paulus nimetab meie kirjakohtas kahte asja. Esiteks ütleb ta, et elus Püha Vaimu juhtimisel koguduses pole kartust.

Olen saanud seda kogeda omaenda nahal. Olen küll töötanud nüüdseks pea 20 aastat vaimulikuna, kuid tean kindlalt, et olen koguduselt saanud palju rohkem kui kogudus minult. Hirme, mis meie elu tumestavad on ju palju. On individuaalsed hirmud ja kollektiivsed hirmud. Ühiskondlike kriiside ajal nagu viimased kaks aastat kestnud tervishoiukriis ja nüüd juba üle kolme kuu kestnud julgeolekukriis Euroopas on kasvatanud kollektiivseid hirme, kuid võib-olla jälle vähendanud individuaalseid hirme. Ent niipea, kui maailm muutub veidi rahulikumaks, või siis väsime selle pärast hirmu tundmast, tõstavad pead meie individuaalsed hirmud: kas ma otsustasin õigesti, kas ma meeldin inimestele, kas minu tööd hinnatakse, kas see kannab head vilja, kas mu perel läheb hästi jne jne.

Ent koguduses saame me tulla Jumala ette ning tunda, et ta on meie hea Isa ja meie tema lapsed. See ongi see teine asi, mida eespool nimetasin koguduseelus erinevaks elust väljaspool kogudust. Väljaspool kogudust koonduvad inimesed ühiste huvide, maailmavaate, poliitiliste eelistuste alusel. Ja nende liidrid on siis justkui isad, kelle järgi joondutakse. Kahjuks aga on igasugused eelmainitud vaimsed ja füüsilised juhid siiski ajutised ja sellistena ekslikud. Ja ka inimeste füüsilised isad, kes ühendavad veresidemete kaudu oma lapsi, saavad kord vanaks ja surevad. Jumala lapsed aga jäävad alati kokku, sest „Jeesus Kristus on seesama eile ja täna ja igavesti!“ (Hb 13:8). Ja Kristuse Vaim ühendab individuaalsed kristlased Kristuse koguduseks, Jumala laste perekonnaks.

On piibliteadlasi, kes arvavad, et just seda tahab Paulus ütelda lausega: „Seesama Vaim tunnistab koos meie vaimuga, et me oleme Jumala lapsed.“ Saksa teoloog Ernst Käsemann ütleb, et see „meie vaim“ pole mitte meie endi loomupärane vaim, millega siis Jumala Vaim kõneleb, vaid koguduse

kokkusaamistel valitsev Vaim avaldab seda, mida üksikule kristlasele individuaalselt kingitud Vaim ütelda tahab. Huvitav mõte! Tunnistan, et olen prof Käsemanni tõlgendusega päri.

Paulus lõpetab meie kirjakoha viitega kristlaste kannatustele koos Kristusega. Võib-olla ongi see see, mida kogudusse mittekuuluv inimene peab vabaduse puudumiseks: koguduses peab paljust loobuma ja oma tõekspidamiste pärast asjatult kannatama.

Kuid kogudusest vaadatuna paistab asi vastupidisena: koos Kristusega kannatamine annab ju kindluse, et ollakse Kristuse kaaspärijad – nagu ka Paulus meie kirjakohas väidab! Ja Kristuse kaaspärija olla on ju vägagi vabastav asjaolu – olla kaaspärija kogu loodu Issandaga!

Niisiis on kristlase elu üks paras vabadusvõitlus: võitlus maailma vabadusest vabanemise ja Jumala vabaduseks vabanemise eest!

Aamen.